

Клапатліва ахоўцаў помнікі пісьменнасці

Дзяржаўная бібліятэка імя В. І. Леніна вядома як самае стараейшае і буйнейшае кнігасховішча рэспублікі. На яе паліцах захоўваецца нямала першых друкаваных документаў, звязаных з імем першага друкара і вядомага беларускага дзеяча Ф. Скарыны, палпечніка Івана Фёдарова. Разам з кнігамі Скарыны ў бібліятэцы захоўваецца шмат найцікавейшых рэдкіх выданняў, сярод іх «Граматыка» М. Смярыцкага і інш.

Штодзень шматлікія чытальныя залы бібліятэкі наведваюць каля двух тысяч чытачоў — вучоных, аспірантаў, студэнтаў, рабочых і служачых. Многія з іх даволі часта звяртаюцца да кніжных помнікаў глыбокай старажытнасці. Так, напрыклад, толькі за мінулы тыдзень дванаццаць чалавек карысталіся творами Ф. Скарыны. Шмат чытачоў бібліятэкі карыстаюцца іншымі унікальнымі дакументамі старажытнасці. І не дзіўна, што гэтыя найкаштоўнейшыя помнікі культуры ад часага ўжывання псуюцца.

Захоўваецца ў бібліятэцы частка ўласнай калекцыі кніг акадэміка Карскага, сярод якіх сустракаеш розныя аўтографы, заўвагі, зробленыя вучоным на палях кніг. Не трэба даводзіць, якой каштоўнасцю з'яўляецца гэтая калекцыя. Яе неабходна клапатліва ахоўваць. Мэтазгодна, на нашу думку, для масавага карыстання выдаваць чытачам іншыя экзemplяры прац акадэміка, а кнігі з заўвагамі Карскага берачы, бо ў большасці сваёй яны напісаны простым алоўкам і некаторыя надпісы ўжо цяжка прачытаць.

Наспела пытанне стварыць пры Дзяр-

жаўнай бібліятэцы імя Леніна фоталабараторыю, якая-б рабіла здымкі з усіх унікальных і рэдкіх помнікаў беларускай пісьменнасці. Фотакопіі падоўжылі-б жыццё гэтых каштоўнейшых помнікаў культуры беларускага народа і далі-б магчымасць пашырыць кола чытачоў, якія-б маглі карыстацца гэтай літаратурай. Зрабіць гэта няцяжка, тым больш, што Акадэмія навук БССР, універсітэт і іншыя навуковыя ўстановы штогод выдаткоўваюць вялікія сродкі на апрацоўку матэрыялаў, скажам, на мовознаўству, гісторыі і г. д. Лічу, што Міністэрства культуры БССР таксама павінна ў бліжэйшы час сказаць сваё слова па гэтаму пытанню.

На нашу думку, важным мерапрыемствам на захаванню помнікаў старажытнай беларускай пісьменнасці было-б перавыданне найбольш значных з іх. Гэта забяспечыла-б многія бібліятэкі найкаштоўнейшай унікальнай літаратурай. Для мовознаўцаў вялікую каштоўнасць прадстаўляе лексікон П. Берынды. Гэта—помнік, самы найвялікшы па ахолу слоўнікавага складу старажытнай беларускай мовы. Бібліятэкі рэспублікі не маюць ніводнага экзemplяра гэтай кнігі і яе неабходна перавыдаць.

Шмат старажытных беларускіх рукапісаў патрэбна апрацаваць і выдаць. Выдавецтвы Масквы і Літвы ўжо маюць пэўны вопыт у перавыданні такіх помнікаў.

Усе гэтыя пытанні чакаюць неадкладнага вырашэння.

П. ВЯРХОУ,
чытач Дзяржаўнай бібліятэкі
імя В. І. Леніна.